

MINYAN & TEFILLA BE-TZIBBUR

THE TENTH

ברכות מז:–מח.

דאמר רבי יהושע בן לוי: אף על פי שאמרו קטן המוטל בעריסה אין מזמנין עליו – אבל עושין אותו סניף לעשרה. ואמר רבי יהושע בן לוי: תשעה ועבד מצטרפין. מיתיבי: מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה, ושחרר עבדו והשלימו לעשרה; שחרר אין, לא שחרר לא! – תרי אצטריכו, שחרר חד ונפיק בחד... ולית הלכתא ככל הני שמעתתא...

Berachot 47b-48a

For Rabbi Yehoshua ben Levi said: Even though they said a minor laid in his cradle is not included in [the three] to make a *zimmun*, we make him an adjunct of the ten [for reciting it with God's name]. And Rabbi Yehoshua ben Levi said: Nine [free men] and a bondsman can join together [for *zimmun*]. They raised an objection [based on a baraita]: It happened with Rabbi Eliezer that he entered the synagogue and did not find ten [for minyan], and he freed his bondsman and completed the ten. [That implies that] if he frees the bondsman, yes [he counts] and if not, no [he doesn't]. [Rather, they] needed two [to complete the minyan]. One bondsman he freed and the other was able to help discharge the obligation [while still a bondsman]...And the practical halacha is not like any of these teachings...

תוספות ר"י סירליאון, ברכות מז: ד"ה אשר

זאת תשובת רבנו תם...ורבי מוסיף לדבריהם דאפילו מוטל בעריסה, דאכל בי עשרה שריא שכינה, דכי גמירי ונקדשתי לא שנא גדולים ולא שנא קטנים ובלבד שיהיו [תשעה גדולים דטפי מחד לא כדאמרין גבי עבד דליכא יקרא דשמיא כולי האי, ועבד נמי איתא בכלל ונקדשתי, דשכינה שריא אכל מחוייבי מצוות ובני ברית...נשלמה התשובה. וגם רבי [ר"י] השיבני אעפ"י שר"ת מ"כ [=אף על פי שרבינו תם מעלת כבודו] התיר לעשות קטן סניף לעשרה ולתפלה בלא חומש בידו, הוא לא היה נוהג כן, ולא עשה מעשה...וגם רבי לא רצה לעשות קטן וס"ת [=ספר תורה] סניף לתפלה...

Tosafot Ri Sirleon, Berachot 47b, s.v. asher

This is the responsum of Rabbeinu Tam...Rabbi added to their words that even [a minor] laid in his cradle [could count], because the *Shechina* dwells upon every group of ten. For when we learn "And I will be sanctified," it makes no difference whether minor or adult, so long as there be nine adults, for more than one we don't say [is admissible] regarding a bondsman, for there is not so much honor of Heaven in that. A bondsman too is included in "And I will be sanctified," for the *Shechina* dwells upon

all who are obligated in *mitzvot* and are *benei berit* [included in the covenant or in circumcision]...The end of the Teshuva. Also Rebbe [Ri] responded to me: Even though his honor Rabbeinu Tam permitted making a minor an adjunct for ten [for *zimmun*] and for prayer without a *chumash* in his hand, this was not his practice, and he did not actually do this...Also Rebbe [Ri] did not wish to make a minor or a *Sefer Torah* an adjunct for *tefilla*...

מרדכי מסכת ברכות פרק שלושה שאכלו רמז קעג

מצאתי בשם רבינו שמחה עבד ואשה מצטרפין בין לתפלה בין לברוך אלקינו.

Mordechai Berachot 173

I found in the name of Rabbeinu Simcha [of Speyer]: A bondsman and a woman can be counted [as tenth for a minyan], whether for *tefilla* or for “*baruch Elokeinu*” [in *zimmun*].

בית יוסף אורח חיים סימן נה

וכתוב במרדכי (ברכות סו"ס קעג) בשם רבינו שמחה דעבד ואשה מצטרפין לתפלה ולברכת המזון בעשרה ופשוט הוא שזהו לפירוש ר"ת [=רבינו תם] דפסק כרבי יהושע בן לוי בעבד אחד מצטרף וסובר רבינו שמחה דהוא הדין לאשה דבכל דוכתא אשה שוה לעבד וכיון דר"ת [=דרבינו תם] בעצמו לא רצה לעשות מעשה מי יקל בדבר וכן נהגו העולם שלא לצרף אשה כלל:

Beit Yosef OC 55

It is written in Mordechai in the name of Rabbeinu Simcha that a bondsman and a woman can [be counted in] the ten for *tefilla* and *birkat ha-mazon*. It is clear that this is in accordance with the explanation of Rabbeinu Tam, who ruled like Rabbi Yehoshua ben Levi regarding a single bondsman joining. Rabbeinu Simcha reasoned that this should also apply to a woman, because in every case a woman is equivalent to a bondsman [with respect to exemption from positive time-bound *mitzvot*]. Since Rabbeinu Tam himself did not want to act this way in practice, who can be lenient in the matter? Thus the practice has been not to count a woman at all.

שולחן ערוך הרב או"ח נה:ה

...ויש אומרים שאין אשה ועבד או קטן מצטרפים בשום ענין אלא צריך שיהיו כל עשרה זכרים בני חורין גדולים שהביאו ב' שערות...וכן עיקר ואעפ"כ [ואף על פי כן] אין למחות באותן שנוהגין להקל בשעת הדחק לצרפו ע"י [על ידי] חומש שבידו או אפילו בלא חומש כיון שיש להם על מי שיסמכו...

Shulchan Aruch Ha-Rav OC 55:5

There are those who say that a woman, bondsman, or minor cannot become the tenth for a minyan in any situation but all ten must be free adult males who have

grown two hairs [as a sign of maturity]...and this is the fundamental halacha. Even so, one should not protest those who are lenient in a pressing situation to count him [a minor] with a *chumash* in his hand or even without a *chumash* since they have someone upon whom they can rely...

COMMUNAL PRAYER

חיי אדם חלק א כלל יט

ועיקר התפלה בצבור הוא תפלת י"ח, דהיינו שיתפללו עשרה אנשים שהם גדולים ביחד, ולא כמו שחושבין ההמון שעיקר להתפלל בעשרה הוא רק משום לשמוע קדיש וקדושה וברכו...

Chayyei Adam I:19

The essence of *tefilla be-tzibbur* [prayer in the community] is *Shemoneh Esrei*, which is that ten adult men pray together, and not as the masses think that the essence of praying with ten is just to hear *Kaddish*, *Kedusha*, and *Barechu*...

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים ח:ד

וכיצד היא תפלת הציבור יהיה אחד מתפלל בקול רם והכל שומעים. ואין עושין כן בפחות מעשרה גדולים ובני חורין. ושליח ציבור אחד מהם.

Rambam Tefilla 8:4

How is *tefillat ha-tzibbur* [conducted]? One person prays out loud and everyone listens. This cannot be done with fewer than ten adult free men. And the *shaliach tzibbur* is one of them.

משנה ראש השנה ד:ט

כשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב. רבן גמליאל אומר שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן:

Mishna Rosh Ha-shana 4:9

Just as a *shaliach tzibbur* [prayer leader] is obligated [to recite the *Amida*], each and every individual is obligated. Rabban Gamliel says: The *shaliach tzibbur* discharges the obligation for the masses.

ראש השנה לד:

אמר להם רבן גמליאל לדבריכם למה שליח צבור יורד לפני התיבה אמרו לו כדי להוציא את שאינו בקי ... א"ר [=אמר רבי] יוחנן הלכה כרבן גמליאל בברכות של ר"ה [=ראש השנה] ושל יוה"כ [=יום הכיפורים]

Rosh Ha-shana 34b

Rabban Gamliel said to them: According to your words, why does the *shaliach tzibbur* lead prayers [lit., go down before the *aron*]? They said to him: In order to discharge the obligation of a person who is inexperienced [in reciting the *Amida*]...Rabbi Yochanan said: The halacha is like Rabban Gamliel regarding the *berachot* of Rosh Ha-shana and Yom Kippur.

שולחן ערוך או"ח קכד:א

לאחר שסיימו הצבור תפלתו, יחזור ש"צ [=שליח ציבור] התפלה, שאם יש מי שאינו יודע להתפלל יכוין למה שהוא אומר, ויוצא בו

Shulchan Aruch OC 124:1

After they [the *tzibbur*] have finished their prayer, the *shaliach tzibbur* repeats the prayer, so that if there is someone who does not know how to pray, he can have intention to what he [the *shaliach tzibbur*] says and discharge his obligation through it.

משנה ברורה קכד:יב

תקנו שיהיה ש"ץ [=שליח ציבור] חוזר התפלה לעולם שמא יהיה פ"א בבהכ"נ [=פעם אחת בבית הכנסת] מי שאינו בקי ויוציאו הש"ץ י"ח [=שליח ציבור ידי חובתו]

Mishna Berura 124:12

They enacted that the *shaliach tzibbur* always repeat the *tefilla*, lest there be one time in the synagogue someone who is inexperienced and the *shali'ach tzibbur* discharge his obligation.

SHALIACH TZIBBUR

שו"ת מהרי"ל סימן צז

דהתפלה היינו עבודה... נמי אסמכינהו רבנן אתמידין, הא למדת כששליח ציבור מתפלל או מקריב קרבן של ציבור, אם המיעוט אינם חפצים בעבודתו האיך יוצאין

Responsa Maharil 97

For *tefilla* is *avoda* [a term for worship used for sacrifices]...Also, they [the men of the Great Assembly] connected them [the daily prayers] to the daily sacrifices. Thus you learn that when a *shaliach tzibbur* prays or offers a communal sacrifice, if a few [of the *tzibbur*] don't want his *avoda*, how can they discharge their obligation?

רשימת שיעורים גרי"ד סולובייצ'יק סוכה לח. עמ' קפז

תפלת הצבור אינה תפלה של עשרה יחידים אלא הריהי חפצא של תפלה מסוים לעצמה... הש"ץ [=השליח ציבור] מתפלל על שם הצבור—והיחיד שאינו בקי יוצא בתפלה ע"י [=על ידי] זה שהוא משתתף בתפלת הצבור. היחיד יוצא ע"י [=על ידי] הצבור אבל לא מדין שומע כעונה בעלמא כבשאר ברכות. בשומע כעונה בכהת"כ [=בכל התורה כולה] יחיד מוציא את היחיד, אבל בק"ש [=בקריאת שמע] ובתפלה הצבור הוא המוציא את היחידים.

Reshimat Shiurim Gri'd Soloveitchik Sukka 38a, p. 187

Tefillat ha-tzibbur is not a *tefilla* of ten individuals, but a distinct *tefilla* entity of its own...The *shaliach tzibbur* prays on behalf of the *tzibbur*—and the individual who is inexperienced discharges his *tefilla* obligation by virtue of participating in *tefillat ha-tzibbur*. The individual discharges his obligation through the *tzibbur*, but not through the regular principle of *shomei'a ke-oneh* [listening is tantamount to responding] as in other *berachot*. In *shomei'a ke-oneh* throughout the Torah, an individual discharges another individual's obligation. But in *Keri'at Shema* and in *tefilla*, it is the *tzibbur* that discharges the individuals' obligations.

בית הבחירה למאירי מסכת ברכות מז:

ואין דבר שבקדושה מסור לנשים

Meiri, Berachot 47b

A *davar she-bikdusha* is not entrusted to women

שו"ת חוות יאיר סימן רכב

אשה מצווה על קידוש השם

Responsa Chavot Yair 222

A woman is commanded in *kiddush Hashem*

PARTICIPATING

רשימת שיעורים גרי"ד סולובייצ'יק סוכה לח. עמ' קפג

ההלכה של נשים בענינים אלו היא שאין יכולות לקבוע את המנין המחייב והמכשיר את התפלה... ולהיות ש"ץ [=שליח ציבור] להוציא את הרבים בתפלה... אעפ"כ [=אף על פי כן] כשיש מנין אנשים גם אשה מצטרפת עמהם לחפצא של הצבור המתפלל והש"ץ [=השליח ציבור] מוציאתה...

The halacha of women in these matters is that they are not able to establish the *minyan* which makes [communal] *tefilla* obligatory and fitting...Or to be *shaliach tzibbur* to discharge the obligation of the masses in *tefilla*...even so, when there is a minyan of men, a woman also joins them as part of the entity of the *tzibbur* that prays, and the *shaliach tzibbur* discharges her obligation...

ילקוט שמעוני תורה פרשת עקב [רמז תתמו]

מעשה באשה אחת שהזקינה הרבה ובאת לפני רבי יוסי בן חלפתא אמרה ליה רבי הזקנתי יותר מדאי....ואני מבקשת להפטר מן העולם, א"ל [=אמר לה] מה מצוה את למודה לעשות בכל יום, א"ל [=אמרה ליה] למודה אני אפילו יש לי דבר חביב אני מנחת אותו ומשכמת לבית הכנסת בכל יום, א"ל [=אמר לה] מנעי עצמך מבית הכנסת שלשה ימים זה אחר זה, הלכה ועשתה כן וביום השלישי חלתה ומתה

Yalkut Shim'oni Eikev 846

A story of a woman who became very old and came before Rabbi Yosei ben Chalafta. She said to him: Rabbi, I have become too old....And I seek to exit the world. He said to her: What mitzva do you have the habit of doing every day? She said to him: I have the habit, where even if I have something cherished, I leave it and rise early for synagogue every day. He said to her: Keep yourself from synagogue for three consecutive days. She went and did that, and on the third day she became sick and died

סוטה כב.

דההיא אלמנה דהואי בי כנישתא בשיבבותה כל יומא הות אתיא ומצלה בי מדרשיה דר' יוחנן אמר לה בתי לא בית הכנסת בשיבבותך אמרה ליה רבי ולא שחר פסיעות יש לי

Sota 22a

This widow who had a synagogue in her neighborhood. Every day, she would come and pray in the *beit midrash* of Rabbi Yochanan. He said to her: My daughter, isn't there a synagogue in your neighborhood? She said to him: Rebbe, but do I not receive reward for the [extra] steps.

יד אליהו פסקים ז

שאלה: אם יש באיזה ביה"כ [=בית הכנסת] קטן או מנין של ששה או שבעה אנשים שלא התפללו ושלשה התפללו ונמצא שא"א [=אי אפשר] לקיים רק מצות קדיש וברכו וקדושה, אבל אין זה עולה לתפלה בציבור כ"א [=כי אם] שיתפללו עשרה אנשים ביחד...אם נחשבת תפלת הנשים בכלל הציבור: ונ"ל [=ונראה]

לי...דלא מצטרפין אותם לקדיש ולקדושה...אע"כ [=אלא על כרחך] דתפילת נשים ועבדים מצטרפים לתפילת הציבור.

Yad Eliyahu Pesakim 7

Question: If there is in a synagogue a minor or a minyan of six or seven men who did not pray and three prayed, and thus they can only fulfill the *mitzvot* of *Kaddish* and *Barechu* and *Kedusha*, but this does not count toward *tefilla be-tzibbur* unless ten men pray together [silently]...Is a women's prayer is considered part of the *tzibbur* [for the purpose of the silent *Amida*]? And it seems to me...that we do not count them [towards a minyan] for *Kaddish* and *Kedusha*...but it must be that the prayer of women and bondsmen counts toward [a minyan for the silent] communal prayer.

OBLIGATION

ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות עירובי חצירות

להתפלל בעשרה אינה כ"כ [=כל כך] מצוה דיכול לכוון תפלתו בביתו, דלא אשכחן אשר הצריכו חכמים להתפלל ב'.

Maharil Minhagim, Laws of Eiruvei Chatzerot

To pray in a quorum of ten is not so much of a mitzva, as a person is able to pray with intention at home, for we do not find that the sages required a person to pray with ten.

טור או"ח צ

לא יתפלל אדם אלא בב"ה [=בבית הכנסת] עם הצבור...

Tur OC 90

A person should only pray in synagogue with the *tzibbur*...

שו"ת שבות יעקב ג:נד

שהאשה אינה מצוה כלל להתפלל בעשרה...

Responsa Shevut Ya'akov III:54

For the woman is not commanded at all to pray with ten...

אליעזר רוקח, קינה (מובא בחסידות ומורדות, גרוסמן, עמ' 313)

משוררת זמירות ותפלה ומדברת תחנונים\ודוי בכל יום לנשמת כל חי וכל מאמינים. נואמת פטום הקטרת ועשרת הדברים\ בכל המדינות למדה נשים ומנעמת זמרים. סדרי תפלה בבקר ובערב סודרת\ ולבית הכנסת מקדמת ומאחרת.

Eliezer Roke'ach, Dirge, quoted in Avraham Grossman, Chassidot U-moredot (Jerusalem: Merkaz Zalman Shazar, 2003), 313. Translation for Deracheha, Shoshana Cohen

Speaker of supplication, breathed into the air/ A thumping heartbeat of confession on all days/ To the soul of all life, and all believers' ways./ Declaiming preparation of fragrant incense/ Proclaiming ten commandments in a voice intense./ She taught women lovingly across all lands/ And made ancient songs sweet with loving hands./ Arrangement of prayers – morn and eve – she arrayed./ To the synagogue she came early, and late she stayed

ברכות דף לא.

תניא, אמר רבי יהודה: כך היה מנהגו של רבי עקיבא, כשהיה מתפלל עם הצבור – היה מקצר ועולה, מפני טורח צבור, וכשהיה מתפלל בינו לבין עצמו – אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת, וכל כך למה – מפני כריעות והשתחויות.

Berachot 31a

It was taught in a Baraita, Rabbi Yehuda said: Thus was the practice of Rabbi Akiva. When he would pray with the *tzibbur*, he would shorten his prayer and go up [quickly] out of concern for burdening the *tzibbur*. But when he would pray on his own, a person would leave him in one corner and find him in another corner. So much [movement] why? Because of his bowing and prostrating.

WOMEN PRAYING TOGETHER

תשובות והנהגות ב:נז

כיון שיש אפילו שלשה מעלה שנאמר גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו, וכן אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלת רבים וכמבואר בברכות (ח א) ורבים היינו שלשה... מעלה להתפלל בשלשה יחד גם כן, וכשאי אפשר להתפלל במנין, ויש שלשה ויותר יחד, הקדוש ברוך הוא מקבל התפלה יותר מביחידות אף דלא עדיף כציבור.

Teshuvot Ve-hanhagot II:57

When there are even three, there is a positive quality, as it is said "magnify God with me and we will raise up His name together." So, too, God does not despise the prayer of the many, as is explained in *Berachot* (8a). And "the many" is three... It is a positive quality to pray together as three, and when it is impossible to pray in a minyan, and there are three or more together, God accepts the *tefilla* more than when alone, even though it is not as preferred as a *tzibbur*.